

Uredništvo
in upravnništvo:
Koledvorska
ulica št. 16.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.
Rokopisi se ne
vračajo.
Inserati:
Šeststopenjska peti-
vratna 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

Velja
za Ljubljano
v upravnistvu:
za celo leto 6 gld.,
za pol leta 3 gld.,
za četrt leta 1 gld.
60 kr., na mesec
40 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.
Po pošti velja
za celo leto 10 gld.,
za pol leta 5 gld.,
za četrt leta 2 gld.
60 kr. in za jeden
mesec 60 kr.

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Štev. 208.

V Ljubljani v četrtek, 6. novembra 1884.

Tečaj I.

Gordonov padec.

Po dolgem obotavljanju in večmesečnem čakalju sklenila je angleška vlada, da pošlje pomoči junaškemu Gordonu, ki tam v daljnem Sudanu sam brez vojske bojuje čudovite boje zoper lažnjivega proroka in zastopa interese domovine svoje in evropske civilizacije. Trdno zaupajoč na svojo vero in na angleških zlatov moč podal se je bil nevstrašeni mož v one daljne kraje, da pomiri Sudan in zlomi silo ustaških čet. Sreča mu je bila s prva ugodna, brzotjav je poročal o raznih velikanskih vspehih, katere je dosegel pogumni angleški apostelj — a kmalu so jele prihajati vznemirljive vesti o usodi junaškega Gordona. Obdan od plašljivih in nezanesljivih čet moral je konečno obiti v Kartumu v pogubni brezdelici. Vedno ožje in ožje so ga tu oklepale sovražne Mahdijeve tolpe in tu in tam je poknila vest, da je mesto zgubljeno in Gordon vjet.

Vender se taka žalostna poročila niso obistinila; vedno došlo je še kako znamenje od čudovitega moža, da živi in da čaka pomoči od svojih rojakov. Javno mnenje po Angleškem zahtevalo je z burnimi glasi, da se oboroži posebna ekspedicija in pošlje generalu brez armade naproti v Kartum. Vsa sredstva, katera ima svobodni ta narod na razpolago, uporabljala so se, da bi prisilili starega premiera k temu sklepu, a zastoj. Še le čez dolgo udal se je Gladstone in zahteval kredita za ekspedicijo Gordonu na pomoč. Z velikanskimi sredstvi in z vsemi pripravami, ki jih ponuja moderna veda, pripravljala je vlada skoro dva meseca težavno to podjetje. Po Nilu gori sklenilo se je peljati angleške vojnike. Iz daljne Kanade najelo se je dovolj izurjenih brodnikov, in skušeni general Wolseley postal je poveljnik izborni četi.

Uže so kanadski brodniki privedli angleške tolpe čez veliki Nilov katarakt, in vrhovni poveljnik biva v tem trenutku s svojim štabom in s svojo infanterijo na konjih skoro gotovo uže v Dongoli; od tu se poda v Ambukol, kjer

se Nil zavije in kjer ga čaka oberst Alleyne, poletoč z malo četo glavni vojski naprej. Radostno so čuli Angleži te vesti in nihče ni dvojil, da bode še pred Božičem stal lord Wolseley pred Kartumom in stisnil slavnemu Gordonu roke . . .

Med te vesele vesti pa je kar nenadoma švignila 3. novembra novica, da so ustaške čete pobile kartumovo posadko in zasedle mesto; Gordon sam je ujetnik Mahdijev! Nihče drugi nego egiptovski podkralj sam brzotjavil je, kakor poročajo 'Times', angleški kraljici in prestolonasledniku, da je mož, ki je s svojo neustrašenostjo vzbujal začudenje vsega sveta, da je junaški Gordon ujetnik barbarskega četovodje!

Kakor blisk iz jasnega neba, tako je prestrašilo to poročilo angleški narod. Gordon je bil "lev dneva", o njem se je pisalo in govorilo uže mesece in mesece; kakor proti daljnemu idealu gledal je vsak Anglež na junaka, ki je s tako čudovito močjo in genialnostjo uporabljal vse prednosti angleškega plemena ter stal kakor skala sredi razburjenih valov v ptuji, daljni zemlji, samo s svojo skoro neverjetno energijo držeč se po konci. Sedaj pa je prominula junaška ta prikazen; tolpe barbarskega proroka plenijo po mestu in visokodušni Anglež leži v šotoru brezobzirnega zmagovalca — in Bog zna, li še živi? Ta misel vznemirja danes ves angleški narod in z njim pač tudi ves omikan svet. Javno mnenje na britanskih otocih burno tirja, da se sedaj uporabijo vse sile, katere ima civilizacija v rokah, za rešitev Gordona, ne glede na troške in druge zapreke, in celo stari prijatelji Gladstonovi odločno karajo omahljivo politiko sedanjega angleškega kabineta, ki je s svojo neodločnostjo toliko pripomogel k padcu slavnega moža ter ga izročil brez pomoči divjemu sovražniku.

Jeden glas se čuje povsod: da so dnevi Gladstonovi šteti, ako se vest o izgubi Kartuma vresniči — a ravno tu se zopet kaže stara sreča starega premiera. Novejša po-

ročila namreč trdijo, da Kartum še ni obkoljen in premagan in da je general Gordon isto tako še "svoboden" v daljnem Kartumu, kakor pred meseci! Tako je izjavila v angleški zbornici vlada in pristavila, da ona ne verjame nesrečni novici . . .

Bližnji dnevi bodo pač razjasnili, kedo da ima prav. Ako se novica o padcu potrdi, potem se pričnó na Angleškem hudi in dolgotrajni boji; uže sedaj, ko torej nevesela vest ni še po polnem brez dvoma, je razburjenje pri hladnokrvnih albionskih sinovih prispelo skoro do vrhunca. Tudi kot hipoteza razgrela je novica o padcu junaškega generala vse duhove in od vseh strani prihajajo obtožbe zoper kabinet, ki je pustil pogumnega moža v črni svet brez vojakov in ga oborožil samo s suhim zlatom . . .

Bližnji dnevi bodo tedaj odločilni za politiko Gladstonovega ministerstva. In če pomislimo, kak svetovni vpliv ima premier vlade, ki zapoveduje po tolikih krajih širne zemlje, kako njegovo osobno mnenje odločuje blagostanje in mir milijonov ljudi, potem razumemo važnost najnovejše senačne vesti, potem razumemo zanimanje, s katerim sledi ves svet dogodkom v daljnem Sudanu in na angleških otocih!

R.

Iz delegacij.

Navadno se pričakuje vsako leto z veliko radovednostjo ekspozé, s katerim minister vnanjih zadev delegacijama razjasnuje položaj avstrijske monarhije nasproti drugim državam. Letos zanimanje ni bilo toliko, nego sicer. Prestolni govor bil je tako jase, tako odločen, da grof Kálnoky skoro nič novega ni mogel povedati. Vender je poročilo njegovo vsled tega jako imenitno ter je vzbudilo splošno zadovoljstvo v političnih krogih, ker je odlični državnik z vso odkritostjo se izjavil o vspehih avstrijske mirovne politike, na drobno razla-

nosti, ki mojstersko zedinjene stvarjajo vzorna letala ptičev. Prav imeniten nameček vsem popolnostim je, da se peresa rade ognjejo zraku, da skozi nje šine, kadar jih ptica dvigne, pripravljajoč namah navzdol; kajti slednji vzdrži ptico v zraku, ali pa jo pomakne v višino, pridvign peroti pa bi nasprotno učinil, da ni omenjene previdnosti.

Zavidanja vrednim ljubljencem svojim narava ni le dobrovoljno oddelila moč in upravo, da se svobodno kretajo na zemlji in v zraku, v gozdu in v grmu. Oni, ki so si izvolili vodo za svoje redno ali začasno bivališče, dobili so radodarno potrebne pripomočke za svoj poklic. Mnogo preustrojenja itak ni treba, ker v sili si vsaka ptica na vodi pomôre. Pri pravih plovcih dobile ste nogi oni nalog, ki ga imajo peroti za letanje. Kot vesla ste nogi primerno pomaknjeni nazaj in plovna koža med prsti jim podeli širino za ugodni upor v mokrini. Tudi brodnik sede na zadnji konec čolna, vozeč pa pridvigne veslo po vsakem učinku nad vodo, ali pa je potegne za seboj, tako da ono z robom reže vodeno planoto. Skušnja ga uči, kar fizika razznava kot potrebno. Očitno je, da bi prvi način plavajočo ptico

Listek.

Primer narávine mehanike.

(Konec.)

Kajti ona, ki je mornar razpné, delujejo le, kadar veter uprè v nje moč svojo; krila živega umotvora pa stvarjajo gonilni upor zraka po volji lastnikov. Bolje bi bilo primerjati jih veslom.

Omenili smo uže, da gibalna moč deluje večinoma s trupla na nje. Po tem jedino pri- ličnem načelu urejena so tudi krila žuželk in netopirjev, in isto soglasje velja v oziru na njih lahkoto, dasi so iz raznih tvarin. Pre- tvorenje lahke, gorke obleke, ki ptico odeva, za jadra v perotih, za krmilo v repu bila pa je namera ne manj umetniška, kakor njena izvršitev. Oglejmo si jedno perés, kojih veli- kost uže pravi, da njih stvaritelj ni le vedel, da morajo biti jadra (in krmilo) lahka, nego tudi obsežna; tehnična zahteva pa je ob jed- nem zadostna trdnost. Izdelek je tedaj tem čudovitnej, ker so v njem vsa našeta na- spranja prav spretno premagana. Jedno čez

drugo segajoč morejo letalna peresa vzajemno povzročiti potrebni upor zraka, ki ptico vzdrži v njem visečo, pa tudi pojedino pero se ne usloči in ne raztrga ploskve svoje, ako z njim zamahnemo, hoteč naravni mahljaj pri letanju ponarediti. Dve upravi se podpirati, da je do- sežena iznenadna trdnost. Mehanika uči, da tramovi, ki so na jednom konci vodoravno vsajeni, na drugem pa prosti, tedaj največje breme premorejo, ako je njih širji stran navpik postavljena. Peresa v perotih in v repu so taki tramovi in v pravi tehnični popolnosti je njih deblo in so v dveh vrstah ob njem razvrščeni stranski tramčeki, po onem zakonu vsajeni. Da je ploskev peresa polneja, stojé ob imenovanih tramčkih še drugi mnogo manji jednako postavljeni, in vse sklepajo male, prostemu očesu nedogledne kljukice. Svojo navzočnost pa nam rade osvedočajo, kajti navlašč razdeto ploskev peresa treba nam je le med dvema prstoma potegniti in naravni red povrnejo kljukice, ki hitro in go- tovo sprimejo.

Polna, lahka, krepko uporna ploskev kre- ljut in čvrsta moč ugodno razpostavljenih muskulov ter njih koščeni podlog, to so last-

gajoč ona vprašanja, katera je prestolni govor le bolj z velikimi potezami bil risal. Utis Kálnokyjevega govora bil je izredno povoljen. Ugovora ni bilo z nobene strani, večina in manjšina sta kar tekmovali, da bi izražali svoje priznanje nad ugodno politično situacijo.

Grof Kálnoky je namreč v budgetnem odseku avstrijske delegacije, pozvan od poročevalca barona Hübnerja, se izjavil o položaju naše vnanje politike. Poudarjal je intimno prijateljstvo našega cesarstva s sosedno nemško državo, ter slavil to pobratimstvo kot stalno podlago evropskega miru. Avstrijsko-nemška zveza mora se odslej — to so Kálnokyjeve lastne besede — smatrati za neovržno istino. Posebno toplo omenjal je prijateljske razmere z Rusijo. Dejal je, da se je pri trojecarskem shodu v Skjernjevicah jasno pokazalo, da so vsi trije cesarji in njih vlada po vsem jedini in složni gledé konečnih namer. V sled novo potrjenih prijateljskih zvez z ruskim carjem je jedna najvažnejših mej avstrijske države po polnem zavarovana, mir je zagotovljen in narodi se bodo brez strahu pred vnanjimi homatijami lahko bavili s pospeševanjem duševnega in gmotnega blagostanja.

Jako simpatično se je grof Kálnoky izražal o krščanskih narodih na balkanskem poluotoku. Poudarjal je, da balkanska plemena, katerim je berolinski mir zagotovil nezavisnost, krepko napredujejo. Berolinska pogodba ustanovila je na grško-slovanskem poluotoku novo pravno razmerje. Tedaj je pred vsem potrebno, da se ti pravni običaji ukoreninijo, da velesile, katere so s pogodbami ustvarile sedanji državnopravni položaj, se ob jednem zavežejo, vzdržati in ohraniti ga proti vsakemu, kateri bi ga spodkopavati nameraval. Agitacije v balkanskih pokrajinah upirale so se zlasti na nejedinstvo med velesilami, na protivje ruske in avstro-ogerske politike. Sedaj ponehajo te agitacije, narodi so se prepričali, da sta se avstrijsko cesarstvo in ruska država po polnem sporazumeli, in to spoznanje bode le ugodno vplivalo na razmere balkanskih držav. S tem so osigurani splošni evropski interesi, posebno pa bode to hasnilo državam na balkanskem poluotoku ter našemu cesarstvu.

Jako precizno se glasé izjave grofa Kálnokya gledé naših prijateljskih odnosov k italijanskemu kraljestvu. Zlasti vročokrvni Francozi so se uže radovali, da bode v sled skjernjeviškega shoda se Italija ločila od svojih sedanjih zaveznikov ter trajno prijateljstvo sklenila s francosko ljudovlado. „République française“ je uže sanjarija o tesni zvezi „latinskega“ plemena, katera bi imela paralizovati zjedinjenje najmočnejših treh velesil. Toda te sanjarije je avstrijski minister brez usmiljenja razpršil. Svečano je naglašal, da se tudi v tem oziru ničesar ni spremenilo.

Takoj po Kálnokyjevem govoru je po-

ročevalac baron Hübner s toplimi besedami izražal svoje priznavanje. Omenjati moramo pri tej priliki, da je Hübner, kateri ima za seboj dolgoletno diplomatično kariero, uže od nekdanj odločen privrženec intimnega prijateljstva z rusko vlado. Potem sta delegata prof. Beer in baron Bezecny interpelovala radi trgovinske pogodbe, katera bi se morala skleniti z Grčijo; naglaševaje rapidni razvoj grškega kraljestva, izrekla sta željo, da bi se kmalu z ozirom na avstrijsko obrtnijo in trgovino storili dotični koraki. Grof Kálnoky na drobno razjasnuje položaj ter obeta, da bode ministerstvo vse potrebno ukrenilo v tem zmislu. Pri tej priliki čule so se z več strani precej resne sodbe o avstrijskem Lloyd in njegovem uradniškem osebi, katerim minister ni ugovarjal.

Delegat Dumba sprožil je vprašanje o turških železnicah, katero smo pred kratkim v posebnem članku razpravljali. Minister grof Kálnoky je v svojem odgovoru potrdil, da porta v istini na povsem neopravičeni način zavlačuje rešitev te zadeve, katera je silne važnosti za interese naše države.

Zastopnik vojvodine kranjske v delegaciji, grof Hohenwart, interpeluje zaradi one konference, katera bode imela rešiti tako zvano Congo-vprašanje. Iz odgovora Kálnokyjevega posnamemo, da se shod zbere 15ga novembra v Berlinu ter se bode bavil s tremi vprašanji. Obravnavala se bode prosta vožnja in prosta trgovina v nekaterih delih „črnege sveta“ ter razpravljal se bode način, po katerem se ima vršiti osvojitve takih pokrajin na zahodnem obrežji afrikanke zemljine, katere dosihmal lastnika nimajo. Minister dostavi, da se je pred kratkim tudi avstrijska vojna ladija tjá odposlala ter da bode tudi naše cesarstvo na berolinskem shodu zastopano po stalnem svojem poslancu v Berlinu.

Omenjati nam je še, da je tudi doktor Lad. Rieger priznaval blagodejne posledice nemške zveze ter vprašal, če se moremo nadejati, da bode prijateljstvo z Nemčijo nespremenjeno ostalo še več let. Grof Kálnoky je z vso odločnostjo zatrjeval, da je intimno razmerje z nemškim cesarstvom po polnem osigurano za dolgo časa ter za vse slučaje.

Potem se je zatvorila generalna debata, v specijalni debati se je odobril proračun ministerstva vnanjih zadev gledé potrebštine in zaklade nespremenjeno po vladnih predlogih.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

V peticijskem odseku avstrijske delegacije razpravljalo se je včeraj o peticiji deželnega odbora solnograškega gledé pritožeb avstrijskih podložnikov zaradi servitutnih pra-

odprtino, prav kakor pri ustnični piščali, in pri tem nastane glas. Takih odprtini je dvoje, in postavljeni ste tam, kjer se sapnik cepi v dve veji, ki vodite v desno in levo krilo pluč. V sapnikovi votli notrini povprek razpete gube jih stvarjajo. Od napetosti gub ter širini odprtini med njimi odvisi višina glasu. Drobni muskuli to uravnava in fini živci zapovedajo muskulom. Kako prozaično se pač glasí opis glasila, ki izraža vse bogastvo dušnega življenja ptice! *C'est le ton qui fait la musique!*

In vender pogled v mehanični stroj tičjega telesa še le prav odpre razumljenje čudovitega bitja. Ako bi natančneje razložili, kako točno in priprosto-umetno se strinjajo opravi mnogih in mnogoterih delov živega stroja, tedaj bi se nam vzbudilo s strmenjem tudi spoznanje, da je človeška iznajdljivost v resnici pritlikava nasproti mojsterskim činom stvarjenja. Nijeden mehanik na primer ne napravi takih sklepov kakor so koščeni v živalskem organizmu; tu se gladke ploskve brez ropota z najmanjim trenjem več ali enostransko upogibljujejo, brez osi je sklep trden in vztrajen, da si je iz primerno minljive tvarine. Jednako so muskuli in kosti, srce in

vic nasproti bavarskemu državnemu gozdarstvu. Po predlogu poslanca Lienbacherja naložilo se je ministerstvu vnanjih zadev, točno preiskavati pritožbe avstrijskih podložnikov vojvodine solnograške ter potem ali premeniti konvencijo, skleneno med Avstro-Ogersko in Bavarsko dné 18. marcija 1829, ali pa prosto-voljno odkupiti servitutne pravice. Predlog Lienbacherjev bil je jednoglasno sprejet.

Ogerske delegacije odsek za vnanje zadeve obdržaval je včeraj sejo, v kateri se je prijavilo več vprašanj do ministra vnanjih zadev; ta vprašanja so v bitnosti identična z interpelacijami v avstrijski delegaciji. Minister grof Kálnoky bode jutri na ta vprašanja odgovoril ter pri tej priliki pojasnil našo vnanjo politiko.

Po dolgem prestanku prišla je zopet v javnost novica o **štedilni komisiji**. Dunajski listi namreč javljajo, da je štedilna komisija priporočila vladi, naj radi varčnosti opusti nekoliko gimnazij, katere niso dobro obiskovane; isto naj se ukrene tudi gledé realk in učiteljskih pripravnic. Tudi pri vseučiliščih in tehničnih šolah da bi se dalo mnogo prištediti.

Iz Zagreba se nam poroča, da so vodje Starčevićeve stranke te dni obdržavali shod v Zagrebu ter da se je v očigled obstoječih okolištin zaključilo, poprijeti se abstinence politike.

Tuje dežele.

Iz Berlina se poroča, da se bode **Kongo-konferenca** sestala dné 15. t. m. Ovlaščeniki sodelujočih držav posvetovali se bodo uže 13. t. m. o poslovnem in dnevnem redu; pravo posvetovanje pa se prične še le 19. novembra. Predsedoval bode knez Bismarck.

„Pol. Corr.“ piše se iz Sredca, da ima **ministerstvo Karavelova** v sobraniju 120 glasov, a nasprotniki samo 70. Turški poslanci podpirajo ministerstvo.

Na **Angleškem** vršile so se zadnje soboto občinske volitve, katere so zanimljive uže zaradi tega, ker se po njih da sklepati o izidu prihodnjih volitev za angleški parlament. Do sedaj znan je izid volitev iz 39 mest. V velikih mestih na pr. Birmingham, Bristol, Noothingham itd. zmagala je liberalna stranka; v ostalih mestih ostalo je razmerje strank nespremenjeno.

Položaj v **Egiptu** je zelo nepovoljen. General Wolseley je prisiljen ugovarjati z Mahdijem o pogojih miru. Angleška ponuja Mahdiju celi Sudan, samo da reši ekspedicijo pod poveljstvom Gordona v Kartumu. Da-li je Gordon res v Mahdijevih rokah ali ne, ni še znano; vsakako pa je njegov položaj zdvojen in težko da uide žalostni usodi.

Po najnovejših vesteh bil bi mir med **Francijo in Kitajem** uže sklenen; Francoska da pusti zahtevanje vojne odškodnine,

žile, pluča in čutila ter drugi deli trupla mehanizma ne le pripravo urejeni, nego tudi iz tvarine najugodnejše za določeni popravek.

Misel, da je prispodobljati organska bitja pravim strojem, zasijala je uže v srednjem veku ter rodila poskuse, ponarejati jih kot avtomate. S koncem preteklega stoletja budila je še občno strmenje umetna igralka na glasovir, ki je igraje z očmi sledila prstom svojih rok, končavši vstala ter dvorljivo poklonila se občinstvu.

Dandanes je prepričanje da se gibanja živih bitij vrše istim potom kakor v stroji utrjeno, a nazoni o gibalnih močeh so se bistveno predrugačili. Sedaj vemo, da povžita hrana ne namestuje le obrabljene snovi v telesu, nego da v nji tiče kemijske moči, ki se preminjajo v mehanične jednako, kakor kemijska moč užganega smodnika premakne ter vrže težko kroglo.

Življenje je nerešena uganjka, počasno napreduje duh človeški v svojem nalogu; a vsi veččaki so Kantovega prepričanja, da brez mehanizma ni spoznanja narave.

Ferd. Seidl.

stal preveč truda, nog pa ne more zasukati, kakor brodnik svoje orodje. Mehanično korist torej doseže ptica na tretji način: plovna mrena ohlapne, prsti se zlože jeden tik drugega in v vode najmanjem protuiporu zdrkne živa ladija naprej, kadar za seboj potegne spretna vesla. Tudi za krmilo služi noga, tedaj stegnena nazaj. Naivnemu gledalcu naredi ta prizor priprosto-smešen vtis.

Ne manj iznenadno kakor v vnanji upravi vlada v notranji umna mehanika. V ozkem okviru ter v skromnih potezih naslikali smo podobo one, kolikor je mogoče na podlagi občnega poznanja tičjega telesa, bodisi da je pridobljeno iz opazovanja v naravi, ali pa iz onega studija anatomije, kojemu nemudoma sledi plačilo materialnega užitka. Neštete so podrobnosti, v katerih se razodeva ta in oni del plastičnega telesa ptičjega umovito spremenjen sedaj v to, drugod v ono orodje, da služi raznim rokodelstvom hranitve in gnezditve.

Spodobi se pa, da vsaj o glasilu spregovorimo, ki je tolikanj priljubilo človeku ptice pevke. Fizikalna uprava njegova je načelno ista, kakor pri našem glasilu. Pri izdihu iz pluč prihajajoč zrak mora iti skozi ozko

a zato vzame otok Formoza. Koliko je na tem poročilu resnice, pokazalo se bode v nekoliko dneh.

Dopisi.

Iz Brdskega okraja dne 2. novembra. (Izv. dop.) Kakor je bilo čitati, obrnila se je občina Šent Ožbold do deželnega zbora s prošnjo za preustrojitev občine v dve manji občini. Ni mi namen o tem predmetu, o katerem se je uže tako razpravljalo, govoriti ter poudarjati, iz kojih vzrokov je ta prošnja utemeljena, opozoriti hočem pri tej priložnosti le na nedostatke, ki se nahajajo pri sestavi občin v obsegu kamniškega okrajnega glavarstva sploh. Osupniti mora vsacega uže število občin tega okraja, ni jih namreč nič manj nego devet in petdeset. Če se pomisli, da so nekatere iz med njih tako velike, da želé same razdvojitve, sledi samo ob sebi, da morajo druge neprimerno majhne biti. In res je temu tako.

Večjih občin je sedem, in sicer Dolsko, Moravče, Šent Ožbold, Domžale, Mengeš, Kamnik in Vodice. Te občine imajo med tisoč in dva tisoč, deloma nekaj čez prebivalcev in se zoper njih sestavo ne dá nič navesti, razun šent-ožboldske občine, katera ima zelo nesrečno geografično ležo. Vse druge občine so manje, in sicer deloma tako majhne, da njih obstanek uže sam ob sebi, še manj pa iz vzrokov, ki jih hočemo pozneje navesti, ni opravičen. To bode zapopadel vsakdo, ako navedemo, da ima od ostalih 52 občin 29 do 30 pod 500 prebivalcev, in sicer večina od njih le po 200 do 300 ali le malo čez, a občina Rova nima niti 100 prebivalcev. Kar je ostalih občin imajo med 500 do 1000 prebivalcev, a tudi od teh je večidel taci, ki imajo nekaj čez 500, a malo taci, ki bi imele blizo 1000 prebivalcev.

Tako majhnih občin je zlasti v kameniskem sodnijskem okraju mnogo. Občine se vrsté kakor vasi, vsaka vas ima skoro svojega župana. Kaj je nasledek temu, hočemo kmalo videti.

Dandanašnji se od občine, oziroma njene predstojništva, precej zahteva. Župan, ki hoče svojim dolžnostim povsem in vestno zadostovati, mora biti dokaj inteligenčen, izobražen človek. A ravno takih ljudi, ki bi bili za posel župana sposobni, se v teh malih občinah bridko pogrêša.

V kamniškem okraju je v tem oziru tem žalostnejše, ker je bilo šolstvo tukaj do zadnjega časa le malo razvito. Župani, ki bi kolikor toliko znali uradne posle opravljati, so v tem okraju bele vrane. A kaj še to! Veliko število županov je takih, ki niti brati, še manj pisati umejo. Takov župan je nesrečen človek. Niti živinskega potnega lista ni vstani izgotoviti. Za vsako črko, ki jo je treba napraviti, mora letati Bog vé kakó daleč, da dobi človeka pisanja zmožnega. Z ozirom na to je umevno, da so si župani za izgotavljanje potnega lista da po 10 kr. računaravali. Sam pisati ne zná, a po drugi mu tega ne stori zastoj, občinske blagajne pa ni.

Naj več pri vsem tem pa morajo trpeti uradi. Če uže dobé na svoje ukaze kako pismeno sporočilo, je to navadno tako, da se živa duša v njem ne spozná. A oni župani, ki pisanja niso zmožni, prihajajo navadno vsakih 14 dni ali še pogostejše z ukazi in naročili k uradniki ter zahtevajo od dotičnega uradnika, da jim stvar najprej raztolmači, potem jim mora pa še izjavo napisati. Pri uradniku stvar nič ne stane, zato se večidel do uradnikov obračajo, a kaka nadlega je to za uradnike, koliko časa s tem zgubé, o tem sem jih slišal uže večkrat tožiti.

Ne ostajalo ne bi tedaj družega, kakor da bi si najela vsaka občina tajnika. A kako se hoče kaj takega zahtevati od majhnih in revnih občin, kakor ravno o njih govorimo, ki niso vstani niti družih bremen nositi in si še najpotrebnejšega gasilnega orodja ne morejo pripraviti! — Lahko bi v tej zadevi še marsikaj rekli, a za danes dovolj. Opozoriti smo

hoteli le na to, kako nesrečno so sestavljene občine v kamniškem političnem okraju in da, če je želeti, da se ena občina razkroji, je na drugej strani zopet neogibno potrebno, da se napravijo večje, za obstanek sposobnejše občine.

Z.

Razne vesti.

— (Koliko se tobaka popnuši.) Finančno ministerstvo objavlja zanimljivo poročilo o prodaji tobaka v l. 1884. V šestih mesecih poprodalo se je 747 milijonov smodk in cigaret, torej 89 milijonov več nego v preteklem letu v isti dobi. Tobakarji najbolj ljubijo „kratke“; teh se je spečalo 254759800 (84 $\frac{1}{2}$ milijona več nego lani). Za njimi pridejo papirnate cigarete, katerih se je prodalo 131 milijonov. Veržink pokadilo se je 91 milijonov, kub po štiri krajcarje 87 milijonov, portorik 26 milijonov in kub po pet krajcarjev 27 milijonov. Britanik in trabuk prodanih je bilo 26 milijonov. Za tobak potegnili je vlada 35458858 gld. — Koliko denarja gre v dim!

— („Ognisk o“) poljsko akademsko društvo na Dunaji, praznovalo je 1. novembra svečanost svojega dvajsetletnega obstanka. V dvorani glasbenega društva vršila se je slavnost v navzočnosti mnogobrojnega občinstva. Predsednik pozdravil je navzoče goste in potem začel se je izboren koncert. Vsa večja slovanska društva bila so navzoča. Po komersu ostali so gostje skupaj pri zabavnem koncertu, ki je trajal v najboljši volji do pozne ure.

— (Smrt vsled kihanja.) Iz Velike Kaniže se poroča: Tukajšnji prebivalec, 67letni S. Weiss kihnil je 29. oktobra tako močno, da mu je počila žila v pljučah; vsled tega se je takoj mrtev zgrudil.

— (Povodenj v Petrogradu.) Iz ruske stolnice poročajo, da je mesto v veliki nevarnosti. Neva jela je tako močno naraščati, da zapuška bregove in se razliva po obližji. 12 metrov nad navadno višino se je voda uže vzdignila. Veliko ulic je uže poplavljenih.

— (Ženske kot zdravniki.) V Parizu se sedaj mnogo pečajo z vprašanjem, bi li dovolili ženskam tudi izvrševati zdravniško prakso. Vsak dan se boro po listih izjave *pro* in *contra*. Oglasil se je tudi stari Victor Hugo z naslednjim pismom: „Gospod! Ženske zapreti ali pa jim dati svobodo: to je dilema. — O tem premišlujem. — Zaprta ženska — misterium. — Prosta ženska — upanje. — Tedaj! — Stiskam Vam Vašo lojalno roko. — Victor Hugo.“ Kaj da je slavní starček hotel povedati s temi besedami, sam bog zna! Za razjasnenje ženskega vprašanja ne bodo ravno velikega pomena. . . .

Domače stvari.

— (Shod c. kr. državnih uradnikov.) V nedeljo, 9. t. m., zvečer ob 6. uri bode shod c. kr. uradnikov X. in XI. dijetnega razreda v dvorani hotela „Europa“ (pri Tavčarji). Razpravljalo se bode o nameravani peticiji, katere namen je ta, da se Nj. veličanstvo naprosi za povikšanje uradniških plač, za znižanje 40letnega službovanja na 35letno, za dovoljenje 14dnevnega dopusta v vsakem letu, za vpeljavo službene pragmatike in za zboljšanje penzij vdovam in sirotam. Na dnevnem redu je: 1.) Razjasnilo stvari po članu začasnega odbora. 2.) Volitev predsednika in dveh zapisnikarjev. 3.) Predlaganje in sklepanje. 4.) Volitev odbora. Voljeni odbor udeležil se bode potem v sporazumljenji z vsemi uradniki X. in XI. razreda vseh vrst takraj Litave pri peticiji. Vabijo se torej vsi gg. uradniki, posebno pa oni X. in XI. dijetnega razreda v Ljubljani in na deželi k mnogobrojni udeležbi.

— (Izkaz o kranjske zemljiške odveze obligacijah,) katere so bile 31. oktobra 1884 izsrečkane: s kuponi à po 50 gld. št. 10; à po 100 gld. št. 10 359 420 449 470 481 574 661 674 698 720 730 820 866 889 933 1045 1136 1192 1243 1359 1437 1691 1729 1757 1780 1798 1803 1873 1956 1958 2003 2017 2203 2207 2603 2620 2669 2695 2720

2752 3027 3029 3127; à po 500 gld. št. 35 167 187 210 308 340 377 386 480 472 624 641 740 758 804 819; à po 1000 gld. št. 44 78 90 126 328 387 403 441 432 513 523 528 570 601 734 786 816 918 992 1076 1105 1119 1153 1156 1299 1319 1538 1540 1552 1601 1669 1696 1792 1797 1804 1941 1966 2063 2068 2116 2240 2277 2286 2293 2350 2360 2371 2426 2463 2512 2539 2563 2576 2615 2721 2729 2745 2807 2838 2841 2847 2876 2934 2942 2961; à po 5000 gld. št. 556 606 611 627 in 84 z delnim zneskom 2230 gld. Lit. A. št. 1049 v znesku z 10090 gld., lit. A. št. 1277 v znesku s 3300 gld.; lit. A. št. 1467 v znesku z 2200 gld.; lit. A. št. 1514 v znesku s 500 gld.; lit. A. št. 1553 v znesku s 350 gld.; lit. A. št. 1621 v znesku 5000 gld.; lit. A. št. 1633 v znesku s 5000 gld.; lit. A. št. 1644 v znesku s 5000 gld.; lit. A. št. 1723 v znesku s 50 gld.; lit. A. št. 1791 v znesku s 100 gld.; lit. A. št. 1807 v znesku s 1000 gld.; lit. A. št. 1811 v znesku s 27730 gld. — Sicer se še naznanja, da se naslednje, uže izžrebane obligacije še niso za izplačo predložile: s kuponi št. 77 213 260 po 50 gld.; s kuponi št. 29 59 137 245 438 609 827 849 935 1240 1274 1405 1421 1704 1708 1817 1929 1948 1997 2147 2271 2445 2629 3030 3202 3203 3204 po 100 gld.; s kuponi št. 177 345 655 678 729 po 500 gld.; s kuponi št. 296 428 652 777 2034 2074 2076 2265 2279 2664 2684 2871 po 1000 gld.; s kuponi št. 351 373 po 5000 gld.; lit. A. št. 1496 po 1000 gld.; lit. A. št. 1575 po 50 gld.; s kuponi št. 2690 po 1000 goldinarjev z delničnim zneskom po 760 gld. in z ostalim zneskom po 240 gld.

— (Izbirčni niso!) v Gorici namreč, kjer tetka „Soča“ politično vreme dela, sedaj s kadičnico lazi okolo svojih svetnikov, sedaj z gromonosnim kijem pobija vsakega, kdor ne politikuje po njenem receptu. Izbirčna ni teta s sočinega obrežja, to se je videlo pri zadnji njeni številki, v kateri prijavlja robot dopis iz Ljubljane o kranjskem deželnem zboru. Čuda se čudimo, da ta dopis, kateri po svoji nenaravni afektirani pisavi živo spomina na umotvore necega ljubljanskega tednika, ni belega dneva zagledal v ževajocih predalih junaka „Slovana“. Kaj pa, če so ga morda goriški gourmandi vender pobrali med „Slovanovimi“ odpadki? Videti bi bilo potem, da celo taka „duševna“ hrana, katera se pri nas vrže na smetišče, ugaja krepkejšim želodcem goriških rojakov. Prosit! — Da se radikalne težnje ljubljanskega dopisnika po vsem ne vjemajo z znano tendenco goriškega glasila, menda vender nikogar ne bode motilo. S svojo doslednostjo nam postarna devica „Soča“ sploh ni nikdar posebno imponirala, in raznih kozolcev smo itak uže vajeni pri tem časniku. Domá je lepo rep med noge stisnila, ko je šlo za znano prepovedano goriško slavnost; sama se je udala previdnemu in pravilnemu postopanju večine goriških poslancev, nam kranjskim Slovincem pa z izredno vztrajnostjo pridiguje blagovestje naših domačih radikalcev. Hvala in graja sta ji sicer od danes do jutri! Istega dr. Tonklija, katerega sedaj v deveta nebesa povzdiguje, oštevala je časi jako osorno ter ga počastila z malo laskavimi pridevki, očitajoč mu „klečeplaztvo“ in kar je več enakih ljubeznivosti. Bolj dosledna je bila „Soča“ v svojem protivju do odličnega rojaka, našega g. deželnega predsednika. Toda — v tem oziru je bila polemika njena zeló nesrečna! Na Goriškem bila je večina njegova, če je šlo za kako volitev, v istem razmerji večja, čem bolj se je „Soča“ proti njemu po robu postavljala. In tudi pri nas opozicija goriške „Soče“ nič kaj izdatnega ne utegne opraviti! Zakaj tedaj toliko brezvspešnega truda?

— (Pogreb gosp. Ljudevita Perone) včeraj popoldne ob 3. uri bil je izredno krasen, sijajen. Nosilo se je pri sprevodu nad 20 krasnih vencev, razen tega pa je bila tudi krsta kar izdelana z venci. Spreveda udeležili so se gojenci „Marijanišča“, prostovoljni ognjegasci ter obilo, obilo drugih pogrebcev; mnogo uradnikov od raznih uradov in meščanov ter izredno obilo krasnih dam; s kratka, tega spreveda udeležilo se je občinstvo najboljših krogov, kar pač priča, kako ljubljani je bil pokojnik.

— (Glavnim dedičem) postavil je gospod Perona Vincencijevo družbo.

— (Društvo zdravnikov v Kranjski.) Kakor smo že omenili, zborovalo je društvo zdravnikov na Kranjskem dne 29. m. m. Sešlo se je 12 udov in 2 gosta. Po prečitani in odobrenji zapisnika pozdravi načelnik društva, dr. Schiffer, navzočne ter naznani, da sta društvu pristopila dva nova člana, polkovna zdravnik dr. Hauser in dr. Košmelj, smrt pa da je društvu odvzela tudi dva člana: c. kr. okrajnega zdravnika dr. Böhma in okrajnega ranocelnika dr. Trankerja. Načelnik pozivlje navzočne, naj v znamenje sožalja izvolje vzdigniti se. Dalje se gosp. vladnemu svetniku dr. vitez Stöcklu izreče zahvala za darilo dragocenih knjig za društveno knjižnico. Prečita se nadalje odgovor dvornega svetnika barona Löschnerja na telegrafično čestitanje k petdesetletnici, odkar je dobil doktorstvo. — Vladni svetnik dr. Valenta poroča potem kot odposlanik o shodu avstrijskih zdravnikov v Brnu. Naglašal je s posebnim zadovoljstvom, da se je ta shod mogel meriti z onimi prejšnjih let, da, da jih je celo prekosil, kajti zgodilo se je zdaj prvič, da je privatno zborovanje zdravnikov visoka c. kr. vlada pozdravila, kar pač kaže, da na merodajnem mestu vendar delovanju shoda zdravnikov pripisujejo ne malo pomena. Iz vseh krajev Avstrije došli so zastopniki zdravniških društev, blizu štirideset; bil je istinito mednarodni shod, udeležencev niso ločile politične in jezikovne razlike, vse pa je prošinjala jedna misel, zavest, da samo v složnem delovanju možno je dospeti do povoljnega smotra. Zdanje delovanje zdravniškega shoda delilo se je v tri oddelke: prvič so se prednašala poročila poslušajočega odseka, drugič so bili na vrsti razni predlogi posamičnih društev in tretjič predlogi posamičnih delegirancev, namreč: naj bi se prenaradil volilni red za zdravniške shode, o pravici do pokojnine zaostalih oseb, če zdravnik umrje pri kužnih boleznih. Dalje omenja poročevalec podpornega društva, katero pa ima zelo pičlo število članov. Dr. Valenti izreče se na predlog predsednikov celega zbora zahvala. — Prof. dr. Valenta je na dalje predlagal spremeno § 21. statut. Voli se v ta namen poseben odbor, in izvoljena sta bila dr. Stava in železniški zdravnik Tomić. — Primarij dr. Dornig predstavlja dva bolnika, redke bolezni na nosu in očeh. — Zaradi pozne ure odložilo se je predavanje dr. Gregoriča za naslednjo sejo.

— (Smrt na ulici.) Danes opoldne stopala je 70letna vdova Marija Majdič čez stopnice pri peku Lukanu na sv. Petra cesti pred znamenjem, kar se revidenada vlije kri iz ust ter v malo minutah izdihne svojo dušo. Prinesli so mrtvo domov.

— (Vodstvo podkovske šole v Ljubljani) naznanja, da se bodo skušnje na tukajšnji podkovski šoli vršile dne 29. in 30. decembra t. l., in sicer: 29. decembra skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskali podkovske šole, 30. decembra pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. — Kovači, kateri se hočejo podvreči tej skušnji, naj se oglašé pri vodstvu do 15. decembra t. l.

— (Nov železen most čez Savo) otvoril se je pretekli petek pri Podsusedu ter se izročil prometu.

— (Iz Maribora) se z dne 3. t. m. poroča, da se je bivši dimnikar Fr. Schabeder prošlo soboto v blaznosti obesil. Schabeder skočil je v petek z okna prvega nadstropja na ulico ter prišel kričati: Ogeňj, ogeňj! Na glavnem trgu so ga prijeli ter odveli v bolnico, kjer se je v soboto v blaznosti obesil.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Budimpešta, 5. novembra. V vojniškem odseku ogerske delegacije se je rešila redna potrebščina za vojno. V debati je vojni minister zagovarjal zboljšanje vojniških zdravnikov; na dalje je govoril o prihranjenih novcih pri upravi ter dokazal, da se je od leta 1879. prištedilo čez 11 milijonov.

Rim, 5. novembra. Včeraj sta v Chieti dve osebi obboleli in dve umrli za kolero; v Napolji je obbolelo 9 oseb in dve sta umrli za kolero.

Nantes, 5. novembra. Včeraj je tukaj obbolelo 13 oseb in 6 umrlo za kolero.

Pariz, 5. novembra. Briere poroča iz Hanoia z dne 31. oktobra, da je v Yenthe namenjena kolona naletela na turške čete ter jim mnogo škode napravila.

London, 5. novembra. Dolenja zbornica je vzprejela adresno brez posebnega glasovanja. — Wolseley je izročil mudirju iz Don-gole slovesno Mihajl-Jurijev red.

New-York, 5. novembra. Večina glasov v New-Yorku za Clevelanda znaša 43 000. — Po slednjih poročilih je nedvojljivo, da imata Blaine in Logan v državi New-York 5000 glasov večine. Skoro gotovo je, da bode Blaine izvoljen predsednikom in Logan podpredsednikom.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 6. novembra.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	81.30
„ „ „ srebri	82.55
Zlata renta	103.80
5% avstr. renta	96.50
Delnice narodne banke	878. —
Kreditne delnice	294.80
London 10 lir sterling	122.25
20 frankovec	9.69
Cekini c. kr.	5.77
100 drž. mark	59.85

Tujci.

Dne 4. novembra.

Pri Maliči: Reitter, Schick, Mebus in Markus z Dunaja. — Strudthof, zasebnica, iz Trsta. — Hohler, gostilničar, s soprogo, iz Trebiža. — Hofbauer, zasebnik, s soprogo iz Tržiča.
Pri Slonu: Regenspurky, c. kr. stotnik, in Rack, potovalec, z Dunaja. — Stampfl, potovalec, iz Prage. — Koos, potovalec, iz Maribora. — Skvarča, duhovnik, iz Budanj. — Žitnik, duhovnik, iz Št. Jarneja.
Pri Južnem kolodvoru: Vrtouz, vdova, iz Št. Vida.
Pri Avstr. carji: Kallender, želez. čuvár, iz Št. Vida.
Pri Virantu: Unterberger, zasebnica, z Dunaja. — Faber, gozd. inženier, iz Kočevja. — Dr. Sieber iz Ljubljane.

Tržne cene.

V Ljubljani, 5. novembra: Hektoliter banaške pšenice velja 7 gld. 98 kr., domače 6 gld. 34 kr.; ječmen 4 gld. 55 kr.; reš 5 gld. 20 kr.; ajda 4 gld. 87 kr.; proso 5 gld. 85 kr.; turšica 5 gld. 40 kr.; oves 3 gld. 9 kr.; 100 kilogramov krompirja 2 gld. 68 kr.; leča hektol. po 8 gld. — kr., bob 8 gld., fižol 8 gld. 50 kr. — Goveja mast kilo po 94 kr., salo po 84 kr., špeh po 58 kr., prekajen po 72 kr., maslo (sirovo) 84 kr., jajce 3 kr.; liter mleka 8 kr., kilo govejega mesa 64 kr., telečjega 68 kr., svinjina 56 kr., drobniško po 34 kr. — Piške po 42 kr., golobi 17 kr.; 100 kilo sena 1 gld. 60 kr., slame 1 gld. 51 kr. Seženj trdih drv 7 gld. 80 kr.; mehkih 5 gld. — kr. — Vino, rudeče, 100 litrov (na skladišču) 24 gld., belo 20 gld.

Umrli so:

Dne 3. novembra. Reza Tomazin, dekla, 22 l., Poljanska cesta št. 47, osépnice.

Dne 4. novembra. Pavla Zeschko, soproga knjigovodje, 27 l., Šelenburgove ulice št. 6, plućna tuberkuloza. — Andrej Repič, sodár, 64 l., Emonska cesta št. 19, možjanski mrtvoud.

V civilni bolnici:

Dne 3. novembra. Neža Lukančič, gostinja, 47 l., želodečni rak.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mo-krina v mm
5. nov.	7. zjutraj	743.20	— 0.4	svzh. sl.	js.	0.00
	2. pop.	742.66	+12.2	„	„	„
	9. zvečer	744.76	+4.2	jvzh. sl.	„	„

Služba okrajnega ranocelnika.

Služba okrajnega ranocelnika v Cérknici je izpraznjena. Cerkniški ranocelnik dobi iz okrajne blagajnice, dokler ta obstoji, letno plačo 500 gld. ter dalje priboljšek 100 gld. iz blagajnice cerkniške občine. Prosilci za to službo naj vložijo svoje dokumentirane prošnje do

25. novembra 1884 l.

pri podpisnem c. kr. okrajnem glavarstvu.

C. kr. okrajno glavarstvo v Logatci

dne 4. novembra 1884.

Pace.

Za prihodnje leto 1885.

V zalogi pri

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergu v Ljubljani

je izšla:

Slovenska

Pratika

za navadno leto 1885.

Cena eni Pratici 13 kr. — Razpečevalcem dajemo našo Pratiko jako cenejše.

Knjigotržnica

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergova

Ljubljana

Kongresni trg šte. 2

priporoča svojo

popolno zalogo

vseh na tukajšnjih in vunanjih učilnicah, posebno na c. kr. višji gimnaziji, c. kr. višji realki in tukajšnji c. kr. možki in ženski učiteljski vadnici, zasebnih, ljudskih in meščanskih solah upeljanih

šolskih knjig

v najnovejših izdajah, na pol ali trdo vezanih, po zelo nizkih cenah.

Zapisniki uvedenih učnih knjig oddajajo se brezplačno.